

Beleid zorgverbreding aan de bovenkant

Inhoudsopgave

Onderwerp:	Bladzijde:
Doel beleidsplan	3
Meer – en hoogbegaafdheid	4
Ontwikkelingsvoorsprong bij kleuters	4
Intelligente leerlingen	5
Onderpresteerders	6
Signalering	7
Aanbod	10
Vervroegde doorstroming	12
Organisatie in de groep	14
Beoordeling	14
Materialen	15
Evaluatie	16
Samenvattend acties	17

Doel van dit beleidsplan

Op iedere basisschool, zo ook op De Wingerd, zitten leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong, zeer intelligente leerlingen en meer- of hoogbegaafde leerlingen. De onderwijsbehoeften van deze leerlingen staan beschreven in dit plan.

Leerkrachten die één of meer begaafde leerlingen in de klas hebben, begeleiden deze leerling(-en) zo goed mogelijk naar eigen inzicht.

Om te zorgen dat de gemaakte aanpassingen niet teveel van persoonlijke goodwill en kennis afhankelijk zijn, is afstemming op schoolniveau noodzakelijk en beschreven in dit beleidsplan.

Meer- en hoogbegaafdheid

We spreken van een begaafde leerling bij kinderen met een IQ van > 130. Hoogbegaafdheid is echter meer dan alleen een hoog IQ. Ook emotionele aspecten, zoals motivatie, doorzettingsvermogen en interesse spelen hierbij een rol. De leerling levert op school uitzonderlijke prestaties of moet in staat worden geacht om uitzonderlijke prestaties te leveren. Een leerling die op De Wingerd in aanmerking komt voor het beleid meer- en hoogbegaafdheid voldoet aan het merendeel van de volgende kenmerken:

- Leerling haalt hoge scores op de vakken begrijpend lezen en rekenen
- Leerling heeft een hoog werktempo
- Leerling heeft weinig behoefte aan instructie
- Leerling heeft weinig behoefte aan herhaling- en oefenstof
- Leerling heeft een brede algemene kennis en interesse
- Leerling is snel van begrip
- Leerling kan grote denk- en leerstappen maken
- Leerling beschikt over een goed geheugen
- Leerling beschikt over een groot probleemoplossend vermogen
- Leerling kan verworven kennis goed toepassen
- Leerling beschikt over een groot analyserend vermogen
- Leerling is perfectionistisch ingesteld
- Leerling heeft een grote behoefte aan autonomie
- Leerling toont creatief denkvermogen
- Leerling denkt buiten de reguliere kaders
- Leerling zoekt ontwikkelingsgelijken in oudere kinderen
- Leerling wekt de indruk geestelijk vroegrijp te zijn
- Leerling is verbaal vaardiger dan leeftijdgenoten
- Leerling is een uitvinder

Ontwikkelingsvoorsprong bij kleuters

Bij kleuters spreken we van een ontwikkelingsvoorsprong. Een kleuter met een sterke ontwikkelingsvoorsprong is een leerling die kan opvallen door het merendeel van de volgende kenmerken:

- Leerling haalt een hoge score op kleutertoetsen/ontwikkeling van functies
- Leerling heeft taalgebruik boven leeftijdsniveau
- Leerling heeft een sterk geheugen
- Leerling heeft een specifieke interesse op een bepaald terrein gedurende lange tijd
- Leerling bedenkt creatieve oplossingen voor bepaalde problemen
- Leerling leert zichzelf lezen/rekenen en/of tellen
- Leerling is nieuwsgierig, stelt vragen, is opmerkzaam en observeert
- Leerling is betrokken/neemt initiatieven

- Leerling is onderzoekend, experimenteert, bouwt, ontwerpt
- Leerling heeft een rijke fantasie, groot voorstellingsvermogen
- Leerling heeft een sterke concentratie
- Leerling heeft oorspronkelijke humor
- Leerling is onafhankelijk, kan alleen spelen en werken
- Leerling kan logisch nadenken, ziet relaties, verbanden, grotere patronen
- Leerling is gevoelig, empathisch en zorgzaam

De IQ scores van jonge kinderen zijn minder betrouwbaar, aangezien kinderen zich op jonge leeftijd met sprongen ontwikkelen. Op het moment van de testafname is niet duidelijk of de ontwikkeling van het kind zich net voor of na zo'n sprong bevindt. Tevens vereist de intelligentietest motorische vaardigheden die nog niet altijd voldoende tot ontwikkeling zijn gekomen op jonge leeftijd. De verbale intelligentie wordt gedeeltelijk beïnvloed door het milieu waarin het kind opgroeit. Jonge kinderen zijn meer afhankelijk van volwassenen in hun omgeving.

Intelligente leerlingen

Niet alleen meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben behoefte aan uitdagende leerstof. Ook leerlingen uit de groep intelligente leerlingen hebben hier behoefte aan. Binnen deze groep bevinden zich ook kinderen die snel klaar zijn met de leerstof (en een IQ > 115 hebben indien bekend). Ook deze kinderen kunnen behoefte hebben aan extra uitdaging. Ook voor deze leerlingen (indien behoefte) wordt een passend leerstofaanbod gezocht. Intelligente kinderen voldoen aan het merendeel van de volgende kenmerken:

- Leerling behaalt een hoge score op het vak rekenen en/of begrijpend lezen
- Leerling is geïnteresseerd in objecten
- Leerling is gefocust en oplettend in de klas
- Leerling houdt van simpele logica
- Leerling heeft goede ideeën
- Leerling werkt hard
- Leerling beantwoordt de vragen
- Leerling hoort bij de top van de groep
- Leerling luistert met interesse
- Leerling leert makkelijk
- Leerling begrijpt ideeën
- Leerling geniet van leeftijdsgenoten
- Leerling maakt zijn werk af
- Leerling kopieert nauwkeurig
- Leerling houdt van school
- Leerling is tevreden over eigen leren/kennen

Onderpresteerders

Meer- en hoogbegaafde leerlingen beschikken over de potentie om hoge prestaties te leveren. Toch komt dit niet altijd tot uiting.

Wetende dat meer- en hoogbegaafde leerlingen goed en snel kunnen leren, is de verwachting dat er op school weinig tot geen problemen zullen optreden. Als deze leerlingen echter niet op niveau worden aangesproken, lopen zij een groot risico gedemotiveerd te raken, met gedragsproblemen en/of onderpresteren als gevolg. Het is dan ook belangrijk deze leerlingen zo vroeg mogelijk te signaleren, zodat deze problemen zoveel mogelijk voorkomen en aangepakt kunnen worden.

Onderpresteerders voldoen aan het merendeel van de volgende kenmerken:

- Leerling heeft grote kennis die nog niet in de groep is behandeld
- Leerling heeft grote interesse die zich kan uiten door thuis veel te lezen of op een andere manier informatie te verzamelen
- Leerling laat wisselend schoolwerk zien, bij ingewikkelde vragen vaak wel een goed antwoord
- Leerling laat positief thuiswerk zien. Werkt thuis verder aan zelfgekozen schoolproject en ontwikkelt thuis op eigen initiatief activiteiten
- Leerling heeft grote, levendige verbeelding en is creatief
- Leerling geeft blijk van sensitiviteit ten opzichte van zichzelf, maar ook van anderen
- Leerling heeft afnemende schoolprestaties
- Leerling presteert (vooral in schriftelijk werk) beneden niveau
- Leerling schrijft slordig
- Leerling houdt niet van instampen en inprenten
- Leerling mist leerinhouden en instructiemomenten
- Leerling is selectief enthousiast: wel voor nieuwe onderwerpen, niet voor uitwerkingen.
- Leerling toont negatief gedrag
- Leerling vraagt steeds om aandacht
- Leerling verveelt zich, droomt weg en wijst pogingen van de leraar om zich aan de groepsnormen te conformeren, af.
- Leerling heeft problemen met sociaal emotionele ontwikkeling
- Leerling is vaak ontevreden over zichzelf en de verrichte werkzaamheden
- Leerling vermijdt nieuwe activiteiten uit angst voor mislukking
- Leerling heeft minderwaardigheidsgevoelens
- Leerling is wantrouwend of onverschillig en doet niet graag mee aan groepsactiviteiten
- Leerling heeft geringe taakgerichtheid
- Leerling heeft een laag werktempo
- Leerling heeft huiswerk vaak niet af
- Leerling stelt zichzelf onrealistische doelen

- Leerling is snel afgeleid, vergeetachtig en/of impulsief
- Leerling heeft geen duidelijk leertraject voor ogen
- Leerling heeft een korte spanningsboog
- Leerling voelt zich hulpeloos, wil niet geholpen worden en wil zelfstandig zijn
- Leerling laat negatieve houding zien
- Leerling heeft vaak een wisselende motivatie
- Leerling heeft een hekel aan routine
- Leerling verzet zich tegen autoriteit
- Leerling neemt geen verantwoordelijkheid voor eigen daden
- Leerling staat onverschillig of afwijzend tegenover school

Signalering

Signalering in groep 1 en 2

Groepssignalering: De groepssignalering ontwikkelingsvoorsprong in groep 1-2 (formulier A.1.3. uit het SiDi R) vindt ieder jaar plaats in de maand oktober. De resultaten worden besproken met de groepsleerkracht en de IB-er. Eventueel wordt formulier A.1.4. gebruikt.

Daarnaast wordt de afspraak gemaakt dat de groepssignalering voor kleuters die op een ander / 'later' moment instromen, wordt ingevuld binnen zes á acht weken nadat de leerling op school is gekomen.

Signalering kan ook op initiatief van ouders zijn. Signalen dat een kind meer aan kan en behoefte heeft aan uitdaging komt in dit geval van de ouders die dit voorleggen aan de leerkracht.

Signalering in groep 3 t/m 8

Groepssignalering: De groepssignalering (formulier B.1.3. uit het SiDi R protocol) vindt ieder jaar plaats in de maand oktober. De resultaten worden besproken met de groepsleerkracht en de IB-er. Eventueel wordt formulier B.1.4. gebruikt.

Signalering kan ook op initiatief van ouders zijn. Signalen dat een kind meer aan kan en behoefte heeft aan uitdaging komt in dit geval van de ouders die dit voorleggen aan de leerkracht..

Leerkrachten zijn dagelijks met de leerlingen bezig en kunnen op die manier begaafde leerlingen signaleren. De leerkrachten op De Wingerd hebben kennis van eerder genoemde kenmerken van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong, meer- en hoogbegaafde leerlingen, intelligente leerlingen en onderpresteerders.

Wanneer een leerling opvalt en voldoet aan het merendeel van bovengenoemde kenmerken bespreekt de leerkracht met de IB-er dat er misschien sprake is van een begaafde leerling. Nadat de leerling is besproken, wordt er indien nodig een passend onderwijsaanbod aan de leerling gegeven.

Belangrijke informatiebronnen naast toets- en observatiegegevens (leerkracht) zijn:

- informatie van de ouders
- informatie van derden (bijvoorbeeld peuterspeelzaal)
- informatie uit extern onderzoek

Voor de begeleiding op school is het in eerste instantie niet van belang om te weten of een kind (hoog)intelligent dan wel (hoog)begaafd is, een intelligentieonderzoek is dan ook geen voorwaarde. Beide groepen kinderen hebben extra uitdaging en moeilijker opdrachten nodig. Uitgangspunt is het welbevinden van alle kinderen.

Wanneer er een vermoeden is van onderpresteren wordt de "signaleringslijst onderpresteren" uit het SiDi R protocol door de leerkracht ingevuld.

Op De Wingerd volgen we voor leerlingen die meer uitdaging nodig blijken te hebben de aanpak zoals deze beschreven is in het onderwijsplan. (verdiepen/verbreden, verrijken)

Verrijken = 'er een schepje bovenop doen'

De leerkracht biedt leerlingen, met gelijkblijvende inhoudsdoelen, leerstof aan die een beroep doet op hogere orde denkvaardigheden. Voorbeelden: aanbieding complexe vraagstukken, stellen van analyse- en onderzoeksvragen of probleemgestuurd onderwijs.

Verbreden = 'er iets naast doen'

De leerkracht biedt leerlingen, naast de bestaande inhoudsdoelen, leerstof aan die niet binnen de kerndoelen van het basisonderwijs valt, of leerstof die daar wel binnen valt maar waarvoor normaliter een minder gestructureerd onderwijsprogramma voorhanden is. Voorbeelden: programmeren, filosofie, Chinees, vakoverstijgend projectonderwijs of zelfsturende vaardigheden.

Aanbod

In eerste instantie krijgt een leerling het aanbod dat beschreven is in het onderwijsplan.

Leerlingen gebruiken de lijst 'Doelen en vaardigheden' en hebben een eigen map waar deze lijst en het overige Pluswerk in bewaard worden.

Onderstaande is mogelijk:

Keuze mogelijkheden aanbod aan kleuters

(Ikr en IB maken keuze in overleg):

- Kleuters mogen sneller door de ontwikkelingsmaterialen heen, door bijvoorbeeld een niveau over te slaan of door op een hoger niveau in te stappen
- Kleuters bij kringactiviteiten meer aanbieden dan bij hun kalenderleeftijd past.
- Kleuters veel open vragen stellen om zich in opdrachten te verdiepen.
- Kleuters verrijkend materiaal aanbieden.
- Kleuters die aan leren lezen en/of rekenen toe zijn worden besproken met de IB-er. Samen bepalen Ikr en IB hoe hier zo goed mogelijk op ingespeeld kan worden. Zie hiervoor ook het beleidsplan 'Najaarskinderen' (overgang van groep 1 naar groep 2 en van groep 2 naar groep 3).

Keuze mogelijkheden aanbod aan leerlingen groep 3 t/m 8:

(Ikr en IB maken keuze in overleg):

- Leerling krijgt ingedikte reguliere leerstof. Afhankelijk van het niveau van de leerling wordt er meer of minder gecompact.
- Leerling moet bepaalde stof blijven oefenen (o.a. automatiseren en memoriseren), zodat er geen hiaten ontstaan
- Leerling krijgt het verplichte werk per week zoveel mogelijk geclusterd en maakt het bijvoorbeeld op 2 van te voren vastgestelde dagen
- Leerling mag (een deel) van de instructie overslaan
- Leerling heeft Pluswerk dat plaats vindt binnen de eigen groep en opgenomen is in de weektaak
- Leerling krijgt verrijkend Pluswerk en niet meer van hetzelfde
  - Leerling gaat dieper op de reguliere leerstof in
  - Leerling krijgt open i.p.v. gesloten vragen
(Bijvoorbeeld: in plaats van $5 \times 10 = \dots$ 'bedenk zoveel mogelijk sommen met uitkomst 50')
- Leerling krijgt andere opdracht bij zaakvakken: "Wat zou je er nog meer over willen weten? Waar kun je die informatie vandaan halen?" Etc.
- Leerling krijgt verbredend Pluswerk, leerstof die niet in het reguliere pakket hoort (Bijvoorbeeld projectmatig werk, samenwerk, Bolleboos, Rekeningers, Slimme Taal
- Leerling van groep 7 en 8 leert een vreemde taal of het vak 'Techniek'
- Leerling wordt aangemeld voor de Raketklas

Indien er gekozen wordt voor verbreding, zal dit altijd in overleg gebeuren met de IB-er. Tevens zullen leerling en leerkracht altijd afspraken maken over het extra werk. Het extra werk mag geen vrijblijvend karakter hebben.

Plan van aanpak of OPP:

Indien de leerling een speciale aanpak nodig heeft die buiten de afspraken van het onderwijsplan valt, dan wordt een plan van aanpak/OPP geschreven voor de leerling. Dit plan/OPP wordt in overleg met de leerkracht én nadat een oudergesprek heeft plaatsgevonden, door leerkracht en IB-er gemaakt.

In een plan van aanpak wordt het volgende beschreven:

- welke lesstof wordt aangeboden
- welke afspraken er zijn gemaakt over deze lesstof
- hoe de samenwerking met andere kinderen plaatsvindt
- hoe de terugkoppeling naar de groep vorm krijgt (bv presentatie, tentoonstelling)

Onderpresteerders:

Ook onderpresteerders hebben recht op het werken met verrijkingsmateriaal. Een goede begeleiding is echter essentieel. Zeker wanneer kinderen absoluut onderpresteren en dus ook onder groepsniveau zijn gaan functioneren, terwijl ze veel beter zouden moeten kunnen, is het van belang een goed evenwicht te vinden tussen de hoeveelheid regulier werk en de hoeveelheid Pluswerk.

Het uitgangspunt mag hierbij niet zijn dat het kind eerst al zijn reguliere werk goed moet hebben gemaakt voordat het mag compacten en verrijken. Soms werkt het aanbieden van verrijkingsmateriaal en het indikken van de reguliere leerstof dusdanig positief dat het kind ook weer meer gemotiveerd is regulier werk te maken.

Vervroegde doorstroming/ versnellen

Onder vervroegd doorstromen verstaan we leerlingen die eerder dan hun kalenderleeftijd doorstromen naar een volgend leerjaar. Bij leerlingen in de groepen 1 en 2 hanteren we het 'beleidsplan najaarskinderen'. Hierin worden de criteria en instrumenten beschreven. Bij leerlingen in de groepen 3 t/m 8 wordt pas overgegaan tot een overweging te versnellen, wanneer een kind niet meer ontwikkelt in een groep en wanneer er in voldoende mate sprake is geweest van compacting en verrijking.

Vervroegd doorstromen gebeurt in principe alleen in de onderbouw. Een kind doorloopt dan een verkorte kleuterperiode en gaat vervroegd naar groep 3 (eventueel na de kerstvakantie). Versnellen in de groepen 3 t/m 8 gebeurt alleen in heel specifieke gevallen en per (hoge) uitzondering.

Criteria die gehanteerd worden bij het versnellen:

- Leerling heeft op alle vakgebieden extra uitdaging nodig
- Leerling heeft niet genoeg aan de extra uitdaging die in de huidige groep geboden kan worden
- Leerling functioneert cognitief gezien op het niveau van een jaargroep hoger en er wordt ingeschat dat het kind ook sociaal gezien goed op zijn plek zal zijn in de nieuwe groep

Vervroegd doorstromen wordt altijd besproken in het Zorgteam. Tevens wordt deze optie doorgesproken met de ouders. Met de leerling zal eveneens een gesprek plaatsvinden om zijn/haar mening te peilen. In deze gesprekken zullen ook de positieve en negatieve aspecten van de verandering ter sprake komen. De 'versnellingswenselijkheidslijst' wordt ingevuld en met ouders besproken. Zodra besloten wordt om een leerling vervroegd te laten doorstromen, wordt dit in het team bekendgemaakt, zodat iedereen hiervan op de hoogte is.

Begeleiding voor deze leerling blijft noodzakelijk. Versnellen gaat normaal gesproken niet zonder verrijken. Enkele weken nadat de leerling in de nieuwe groep geplaatst is, vindt er een evaluatiegesprek plaats met leerkracht, ouders en IB om vervolgstappen te bepalen.

Organisatie in de groep

Het plan van aanpak/OPP is samengesteld door IB in overleg met de leerkracht

Het plan van aanpak/OPP is bekend bij de leerling en de leerkracht

Het materiaal is verzameld door de leerkracht

De leerling werkt aan een logboek, waarin hij/zij wekelijks het pluswerk en de gemaakte afspraken evalueert.

De leerling werkt met de Doelen en vaardighedenlijst (leren leren)

De leerkracht laat oplossingen uit de leerling zelf komen.

Eén maal per week op een vast moment is er een gesprek tussen leerkracht-leerling over:

- De inhoudelijke lesstof
- het product
- de werkhouding van de leerling
- de zelfstandigheid van de leerling
- de planning
- de samenwerking
- het proces
- het logboek / het leren leren

Beoordeling

Aan het werken met verrijkings-, verdiepings- of verbredingsmateriaal worden eisen gesteld en het werk wordt ook beoordeeld door de eigen leerkracht.

In het plan van aanpak/OPP zal de wijze van beoordeling en evaluatie ook opgenomen worden. Als een leerling op een hoger niveau dan het gemiddelde van de jaargroep werkt, dan schrijft de leerkracht dit bij de opmerkingen op het rapport.

Materialen

In de Pluskast (tegenover de IB kamer) zijn alle 'platte vlak' plusmaterialen met kopieerbladen te vinden. Deze zijn voor alle leerkrachten toegankelijk.

In groep 1-2 is een pluskast aanwezig. Tweemaal per jaar kan er onderling worden geruild.

In groep 3 t/m 8 is een pluskast aanwezig (naast de kieskast).

Ruilen doen we twee maal per jaar op een afgesproken tijdstip (tijdens een vergadering)

Ieder schooljaar wordt de Pluskast aangevuld door het Verbetersteam vanuit een vast budget voor plusmaterialen.

Evaluatie

Vier keer in het jaar worden schoolbesprekingen gehouden waarbij de vorderingen en ontwikkelingen a.d.h.v. de onderwijsplannen geëvalueerd worden.

Evaluatie Plan van aanpak/OPP

- De evaluatie van de Plannen van aanpak/OPP's voor de individuele leerlingen vindt plaats op hetzelfde moment als de evaluatie van de Onderwijsplannen.

Evaluatie met de leerling

- Wekelijks bekijkt en bespreekt de leerkracht samen met de leerling het logboek en de Doelen en vaardighedenlijst (leren leren)
- De leerkracht spreekt steeds met de leerling af welk item (cognitief en/of pedagogisch: product of proces) gedurende een periode voor deze leerling centraal staat.

Evaluatie met de ouders

- Met de ouders worden de vorderingen besproken tijdens de rapportbesprekingen. Indien nodig is er eerder een gesprek.

Evaluatie beleid

- Jaarlijks wordt het beleidsplan op teamniveau geëvalueerd en indien nodig aangepast door de Pluscommissie.